

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АДВОКАТУРА УКРАЇНИ»

Галузь знань – 08 - Право
Спеціальність – 081 – Право
Освітній ступінь – бакалавр
Форма навчання – денна/заочна
Форма підсумкового контролю – залік

2023-2024 навчальний рік

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології

Протокол № 1 від “25”серпня 2023 року.

Упорядники ПРОГРАМИ: Доктор історичних наук, професор Аліна ІВАНЕНКО
Голова ради адвокатів Чернігівської області Галина ЯКУБА

Мова навчання – українська.

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)	Обсяг навчальної дисципліни (заочна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна	Загальна кількість годин: 90 Шифр та назва спеціальності: 081 «Право» Галузь знань 08 Право Лекції <i>теоретична підготовка</i>): 22	Загальна кількість годин: 90 Шифр та назва спеціальності: 081 «Право» Галузь знань 08 Право Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 10
Рік підготовки: 3 Семестри: 5	Практичні: 14 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік	Практичні: 6 Самостійна робота: 74 Вид контролю: залік
Кількість кредитів ECTS: 3		

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Адвокатура України» в навчальному плані економіко-правового факультету кафедри конституційного права та правосуддя має складну специфіку: з одного боку, дисципліна повинна озброїти студента знаннями про систему, завдання, організацію та діяльність адвокатури, а з іншого - знання повинні мати застосування до життєвих ситуацій. Таке викладання певним чином позначається на стилі проведення семінарських занять, які мають на меті:

- 1) поглиблення і закріплення знань, одержаних студентами на лекціях з курсу, а також в ході самостійної роботи з підручниками, монографічною та нормативною літературою;
- 2) опанування змісту нормативних джерел шляхом їх наукового тлумачення та в процесі застосування до конкретних життєвих ситуацій;
- 3) одержання практичних навиків роботи з документами шляхом складання юридичних документів;
- 4) підготовка до семінарських занять включає використання лекційного матеріалу; вивчення рекомендованої нормативної та наукової монографічної літератури: практичне застосування законодавства при вирішенні конкретних ситуацій, що виникають у зв'язку з діяльністю судових і правоохоронних органів; підготовку за пропозицією викладача доповідей, оглядів, наукових повідомлень тощо.

Основними формами роботи на семінарських заняттях є:

- виступи з питань плану семінарського заняття, які мають поєднувати виклад теоретичного матеріалу з аналізом відомої студентам практики застосування певних норм законодавства України; розв'язання
- запропонованих викладачем ситуаційних завдань;
- обговорення дискусійних питань теми
- складання проектів юридичних документів, що пов'язані з функціонуванням судових органів;
- складання тестів.

Перевірка знань здійснюється на основі оцінювання повноти правильності виконання завдань. При оцінці усної відповіді студента, участі в обговоренні дискусійних питань, враховується здатність студента аргументувати власну позицію, викладати матеріал логічно та послідовно. Крім того, студент має продемонструвати:

- належний рівень оперування теоретичного матеріалу, наведеного в навчальній та рекомендованій монографічній літературі, лекціях;
- здатність до застосування системного, порівняльного, історичного, формально-логічного та інших методів аналізу запропонованої проблеми;
- чітке знання та вміння тлумачити норми Конституції України, Законів України та підзаконних нормативно-правових актів.

При розв'язанні ситуаційних завдань, складанні проектів юридичних документів, студент повинен:

- провести фактичний та юридичний аналіз обставин справи;
- обґрунтувати висновки посиланням на відповідні матеріальні та процесуальні норми законодавства України;
- прокоментувати використані правові норми.

Юристу необхідно вміти використовувати державні інституції, створені для захисту прав та інтересів учасників суспільного життя, що охороняється Конституцією та законами. Таким чином, курс «Адвокатура України» є складовою юридичної освіти. **Предметом курсу** є основи організації та діяльності адвокатури в Україні.

З урахуванням права кожної людини на правову допомогу в ст. 131-2 Конституції України передбачено, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура.

Мета та завдання навчальної дисципліни є:

- опанування студентами знань з організації та діяльності адвокатури,
- вміння орієнтуватися у законодавстві під час захисту прав та законних інтересів
- складання процесуальних документів, що використовуються адвокатом під час здійснення професійних обов'язків,
- аналіз законопроектів «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та бачення перспектив його розвитку.

Вивчення цього курсу створює умови для формування наукового уявлення про систему адвокатури в Україні і закладає підґрунтя для здійснення практичної діяльності як юриста-правозахисника. Для досягнення цієї мети ставляться певні **завдання**:

- викладач повинен професійно читати лекції, проводити практичні заняття, виносити на розгляд студентів актуальні та дискусійні питання щодо діяльності адвокатури,
- студенти ж повинні плідно готуватися та брати активну участь при роботі на практичних заняттях, писати реферати та курсові роботи, брати участь у наукових студентських конференціях. Програмою курсу також передбачається самостійна підготовка студентів.

Очікувані результати навчання зазначені в освітній програмі

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Навички використання комунікаційних технологій.
ЗК 10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК 14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
СК 3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
СК 4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень

	Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК 5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
СК 7	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне процесуальне право..
СК 8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
СК 10	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
СК 11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК 12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
СК 14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
СК 16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
РН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
РН 3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
РН 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
РН 5	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
РН 6	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
РН 8	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
РН 12	Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
РН 18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
РН 19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів
РН 20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі і факти і робити обґрунтовані правові висновки.
РН 21	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки
РН 22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

2. Короткий зміст дисципліни.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ”

Тема 1. АДВОКАТУРА ЯК ПРАВОЗАХИСНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Правова природа та сутність інституту адвокатури. Роль і місце адвокатури України в механізмі захисту прав людини. Виникнення та розвиток інституту адвокатури в Україні. Система законодавчих актів, які регламентують діяльність інституту адвокатури. Міжнародно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури. Проблеми подальшого вдосконалення правового забезпечення діяльності інституту адвокатури в Україні.

Тема 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА В УКРАЇНІ. ПРИНЦИПИ ТА ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Набуття статусу адвоката в Україні. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Гарантії адвокатської діяльності. Адвокатська таємниця та гарантії її дотримання. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Адвокатська етика. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України. Принципи організації та діяльності адвокатури. Гарантії адвокатської діяльності.

Тема 3. АДВОКАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХИСТУ

Процесуальний статус адвоката у кримінальному провадженні та його функції за Кримінальним процесуальним кодексом України. Підстави, порядок та момент вступу адвоката у кримінальне провадження в якості захисника. Обставини, що виключають участь адвоката-захисника у кримінальному провадженні. Відмова від захисника та його заміна. Порядок тимчасового призначення захисника. Захист на досудовому слідстві: вибір позиції захисту, ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Участь адвоката у проведенні слідчих (розшукових) дій. Участь адвоката-захисника у судовому розгляді кримінальних справ по першій інстанції, його процесуальне становище, права і обов'язки. Підготовка до судового засідання. Правовий статус захисника під час судового розгляду. Права та обов'язки захисника у суді першої інстанції. Захисна промова адвоката – вимоги, структура та значення. Загальні положення теорії стратегії і тактики адвокатської діяльності. Особливості стратегії і тактики захисту прав підозрюваного (обвинуваченого) на окремих етапах кримінального провадження. Порядок оскарження рішень суду першої інстанції. Участь адвоката-захисника у судовому розгляді кримінальних справ у апеляційному провадженні. Участь адвоката-захисника у судовому розгляді кримінальних справ у касаційному провадженні. Участь адвоката у перегляді судових рішень Верховним судом України.

Тема 4. АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Правова природа здійснення адвокатом представництва. Права й обов'язки адвоката. Обставини, що виключають участь адвоката у цивільному судочинстві. Організація діяльності адвоката при підготовці до участі в розгляді цивільних справ. Структура та зміст позовної заяви. Повноваження адвоката на стадії судового розгляду цивільних справ. Участь адвоката в апеляційному розгляді цивільної справи та оскарженні судових рішень у касаційному порядку. Методологічні та практичні проблеми складання адвокатом процесуальних документів по цивільним справам. Доказова діяльність адвоката-представника у цивільному судочинстві.

Тема 5. АДВОКАТ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ТА АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Правова регламентація і підстави участі адвоката у господарському судочинстві. Організація діяльності адвоката в ході досудового врегулювання та вирішення господарських спорів. Повноваження адвоката-представника при розгляді господарських справ у суді першої інстанції. Участь адвоката у вирішенні господарських спорів при перегляді судових рішень вищими судовими інстанціями. Правові підстави та умови участі адвоката у адміністративному судочинстві. Повноваження адвоката як процесуального представника у адміністративному судочинстві. Участь адвоката при розгляді справ у суді

першої інстанції. Правова допомога адвоката при перегляді судових рішень у вищестоящих судових інстанціях.

Тема 6. АДВОКАТ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Роль адвоката у конституційному процесі України. Організація діяльності адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом. Процесуальні права та обов'язки адвоката – представника сторони у конституційному судочинстві. Підготовка адвокатом звернення до Конституційного Суду і документів, які додаються до нього. Участь адвоката в засіданні Конституційного Суду (дача пояснень, участь у дослідженні доказів, участь в заключних виступах сторін). Участь адвоката в якості представника сторони у роз'ясненні прийнятого рішення.

Тема 7. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Поняття безоплатної правової допомоги та її види. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги. Надання безоплатної первинної правової допомоги. Система надання безоплатної вторинної правової допомоги. Реєстр адвокатів. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги. Адміністрування системою надання безоплатної правової допомоги та її фінансування.

Тема 8. АДВОКАТ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ АДВОКАТУРИ В СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Принцип захисту прав людини в праві Європейського Союзу. Повноваження адвоката при розгляді справ у Європейському Суді з прав людини. Особливості доказової діяльності адвоката у Європейському Суді з прав людини. Роль адвоката на стадії виконання рішень Європейського Суду з прав людини.

Організаційна структура адвокатури Англії. Організаційна структура адвокатури Франції. Організаційна структура адвокатури Німеччини. Адвокатура Сполучених Штатів Америки.

3. Організація навчання.

Тематичний план

№ п/п	ТЕМА	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота
1	Адвокатура як правозахисний інститут. Правові основи діяльності адвокатури.	12	3	2	7
2	Правовий статус адвоката в Україні Принципи та гарантії адвокатської діяльності.	12	3	2	7
3	Адвокат у кримінальному провадженні. Стратегія і тактика здійснення захисту.	12	3	2	7
4	Адвокат у цивільному процесі	12	3	2	7
5	Адвокат у господарському та адміністративному судочинстві	12	3	2	7
6	Адвокат у конституційному судочинстві	12	3	2	7
7	Організація надання безоплатної правової допомоги	8	2		6
8	Адвокат у європейському суді з прав людини. Особливості організації роботи адвокатури в сучасних правових системах	10	2	2	6

	Всього	90	22	14	54

Тематика практичних занять.

Тема 1. АДВОКАТУРА ЯК ПРАВОЗАХИСНИЙ ІНСТИТУТ

План.

1. Правова природа та сутність інституту адвокатури. Роль і місце адвокатури України в механізмі захисту прав людини.
2. Виникнення та розвиток інституту адвокатури в Україні.
3. Система законодавчих актів, які регламентують діяльність інституту адвокатури.
 - 3.1. Конституційні засади адвокатської діяльності.
 - 3.2. Законодавчі акти, які регулюють діяльність інституту адвокатури в Україні.
 - 3.3. Акти Президента України, Кабінету Міністрів України, спрямовані на регулювання адвокатської діяльності.
 - 3.4. Акти органів адвокатського самоврядування.
 - 3.5. Міжнародно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури.
4. Проблеми подальшого вдосконалення правового забезпечення діяльності інституту адвокатури в Україні.

Практичне завдання:

Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Назвіть завдання адвокатури:

- 1) надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави;
- 2) захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;
- 3) представництво інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами;
- 4) всі відповіді вірні.

2. Адвокатура України це:

- 1) недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.
- 2) державний орган, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі.
- 3) це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення.
- 4) недержавний самоврядний інститут, що здійснюється через систему органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права та надання інших видів правової допомоги на професійній основі.

Тема 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА В УКРАЇНІ.

План.

1. Набуття статусу адвоката в Україні. Порядок проходження стажування у адвоката.

2. Єдиний реєстр адвокатів України.
3. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності. Порядок реєстрації та оподаткування адвокатської діяльності.
4. Види адвокатської діяльності.
5. Професійні права та обов'язки адвоката.
6. Гарантії адвокатської діяльності.
7. Адвокатська таємниця та гарантії її дотримання.
8. Правовий статус адвоката – іноземця.
9. Помічник адвоката.
10. Договір про надання правової допомоги.
11. Принципи організації та діяльності адвокатури.
12. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю.
13. Гарантії адвокатської діяльності.
14. Адвокатська етика.
15. Проблеми організації та діяльності органів адвокатського самоврядування.
16. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України.

Практичне завдання:

Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. На яких принципах засновується діяльність адвокатури:

- 1) незалежності, демократизму, гуманізму, конфіденційності, об'єктивності, гласності, рівноправності.
- 2) демократизму, гуманізму, конфіденційності, об'єктивності, гласності, уникнення конфлікту інтересів;
- 3) незалежності, законності, верховенства права, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів;
- 4) демократизму, гуманізму, об'єктивності, рівноправності.

1. До Міністерства юстиції звернувся громадянин К. із проханням видати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Він є громадянином України, має вищу юридичну освіту, пройшов стажування у адвоката, що займається приватною практичною діяльністю, протягом двох років.

Які ще умови висувуються перед громадянином К.?

- а) скласти кваліфікаційний іспит;
- б) не мати судимості і обмежень дієздатності;
- в) стажування має бути продовжене ще на 4 місяці. *Оберіть найбільш правильні відповіді та обґрунтуйте їх відповідно до чинного законодавства України.*

2. Адвокату запропонували роботу за сумісництвом - юрисконсультантом фірми з досить значною платнею.

Як має вчинити адвокат?

- а) прийняти пропозицію, оскільки адвокат має право надавати консультації;
- б) консультувати лише у неробочий час;
- в) не може працювати за сумісництвом на цій посаді.

3. Адвокат В. має намір припинити виконання своїх обов'язків на строк більше одного тижня.

Хто може його замінити на цей період?

- а) інший адвокат за угодою;
- б) його помічник;
- в) запропонуйте власну відповідь.

Який порядок його заміни?

- а) він повинен повідомити Міністерство юстиції;
- б) він має здати всі документи до архіву;
- в) запропонуйте та обґрунтуйте власний варіант відповіді.

Тема № 3. Загальні засади участі адвоката у кримінальному процесі

План

1. Правові основи діяльності адвоката в кримінальному процесі.
2. Навички роботи адвоката у кримінальній справі.
3. Стратегія і тактика адвоката на досудовому слідстві.
4. Участь адвоката при проведенні слідчих дій.
5. Правовий статус захисника та його участь у процесі.

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати та проаналізувати одну із судових промов А.Ф. Коні. Підготувати виступ на тему значення судової промови в роботі адвоката.

2. Проти власника ТОВ “Свій” Дмитрук З.І. було порушено кримінальне провадження за статтею, яка передбачала санкцію позбавлення волі довічно. Після винесення постанови про притягнення Дмитрука З.І. у справі як обвинуваченого, слідчий оголосив йому права та його обов'язки. Під час цього Дмитрук З.І. почав вимагати призначення йому захисника за рахунок держави. Слідчий відмовив йому на тій підставі, що відповідно довідки з ДФС за минулий рік вбачається, що Дмитрук З.І. – мільйонер, тому захисника повинен запросити і оплатити самостійно. Дайте відповіді на такі запитання: 1. Які конституційні права Дмитрука З.І. порушено? 2. У яких випадках участь захисника є обов'язковою? 3. Чи були в діях слідчого порушення чинного законодавства?

Практичне завдання:

1. Щодо Іванова М. М. було порушено кримінальну справу, в якій його визнано підозрюваним у вчиненні злочину. У зв'язку з цим він заявив клопотання про допуск захисником його прав працівника приватної юридичної фірми, яка має право на здійснення представництва громадян за їхнім дорученням у кримінальних справах. Слідчим міліції було відмовлено у задоволенні клопотання з тих мотивів, що працівник цієї фірми не має свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Хто може бути допущений до участі у справі як захисник? Які документи повинні бути подані особою, яку запросили захищати інтереси підозрюваного? Які обставини можуть бути підставою відмови допуску адвоката до участі у справі як захисника?

2. Які процесуальні права має підозрюваний?

3. Чи були порушені певні конституційні та кримінально-процесуальні права підозрюваного діями слідчого міліції? Які саме?

2. Щодо бізнесмена Степанова К. В. було порушено кримінальну справу за статтею, яка передбачала санкцію позбавлення волі довічно. Після винесення постанови про притягнення до участі Степанова К. В. у справі як обвинуваченого, слідчий оголосив йому права та його обов'язки. Степанов К. В. почав вимагати призначення йому захисника за рахунок держави. Слідчий відмовив йому на тій підставі, що довідка про отримані доходи за останній рік свідчить про те, що Степанов К. В. – мільйонер, тому захисника повинен запросити і оплатити самостійно.

Через два дні слідчому було подане клопотання про допуск до участі у справі Смика Л.Ю. як захисника Степанова К.В. У клопотанні також містилася вимога про надання побачення із захисником. Дане клопотання слідчий розглядав три дні, а за цей час проводив допити з Степановим К.В. Через деякий час слідчий заявив, що розслідування справи завершено, тому що він має докази вини Степанов К.В. Було виявлено, що перше побачення захисника із підзахисним знімалося прихованою камерою, якою було зафіксовано, як Степанов К.В. розказує про вчинений злочин.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Які конституційні права Степанов К.В. було порушено?

2. У яких випадках участь захисника є обов'язковою?

3. Чи були в діях слідчого порушення чинного законодавства?

4. Що у таких випадках слід зробити захиснику?

3. Неповнолітнього Б. було затримано слідчим Зарічного районного відділу міліції м. Сум 8 квітня 2014 р. за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого п. 3 ст. 185 КК. Але неповнолітньому не було роз'яснено права підозрюваного, а також не забезпечено допомогу захисника. Через дві доби за участю Б. було проведено відтворення обстановки та обставин події, але з порушенням п. 1 ч. 2 ст. 52 КПК без участі захисника. Крім того, підозрюваного К. на порушення вимог ст. 63 Конституції було попереджено про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань та за давання завідомо неправдивих показань.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Чи були в діях слідчого порушення чинного законодавства?

2. Чи зобов'язаний слідчий призначити неповнолітньому захисника?

3. Як має діяти захисник у такій ситуації?

4. Борщов Ю.Т. був запрошений дружиною Іванова В.В. як його захисник. З моменту укладення угоди про надання адвокатських послуг як захисника Борщов вчинив такі дії:

а) подав клопотання слідчому про допуск його як захисника до участі у справі та клопотання про надання йому побачення з підзахисним;

б) до клопотання додав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю;

в) почав розшукувати свідків скоєння злочину та брати у них пояснення;

г) почав посилати запити в різні установи про надання відомостей про осіб, які відомі у даній кримінальній справі (свідків, потерпілого, експертів) з метою знайдення на них компрометуючих фактів.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Хто може бути визнаний захисником?

2. Що зобов'язаний зробити захисник після укладення угоди про надання адвокатських послуг?

3. Які порушення вчинив захисник?

4. Чи братимуться до уваги пояснення свідків, які захисник відібрав до винесення постанови про допуск його до участі у справі як захисника?

5. Які права та обов'язки має захисник на досудовому слідстві?

5. Під час розгляду кримінального провадження у суді прокурор Т. наполягав на обвинуваченні гр-на К. у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 135 і ч. 2 ст. 286 КК України. Дії гр-на М. полягали в тому, що він вчинив наїзд на пішохода в наслідок, якого останній загинув, а також в тому, що водій К. не надав допомоги потерпілому, незважаючи на те, що він поставив в таке положення потерпілого і в зв'язку з цим зобов'язаний був надати йому можливу допомогу.

Захисником Ш. та обвинуваченим останнє заперечувалося з посиланням на те, що водій К., вчинивши наїзд на пішохода, залишався на місці пригоди до тих пір, поки не приїхала "швидка допомога". М. підійшов до медичних працівників, повідомив, що саме його дії призвели до загибелі людини, назвав своє прізвище і адресу, які були записані медпрацівником до карти виїзду. В подальшому зрозумівши, що потерпілий ніякої допомоги не потребує в наслідок загибелі, покинув місце дорожньо-транспортної пригоди.

В зв'язку із зазначеним обвинувачений М. і його захисник Ш. вважали, що в діях М. складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК України немає.

Незважаючи на неодноразові виклики до суду, медпрацівники "Швидкої допомоги", не з'являлися для дачі свідчень щодо обставин ДТП, що стали їм відомі. Але за наполяганням захисника Ш. розгляд справи відкладався до явки цих свідків до суду. Обидва медпрацівники, що були допитані в судовому засіданні, підтвердили показання обвинуваченого М. стосовно того, що останній дочекався "Швидку" і повідомив під запис, що він скоїв цю дорожньо-транспортну пригоду і назвав свої персональні дані.

Захисник, вивчаючи матеріали кримінального провадження, виявив диск, на якому

було відео з камери спостереження, що розташовувалася на проти місця ДТП.

Під час ознайомлення судом учасників процесу з матеріалами справи захисник обвинуваченого заявив клопотання, щоб це відео було показано в залі судового засідання. Суд задовольнив це клопотання. На цьому відео було видно момент наїзду, а також те, що особа, схожа на обвинуваченого після ДТП декілька разів підходила до потерпілого, коли тіло останнього лежало на дорозі, а також те, що ця особа спілкувалася з медичними працівниками. Адвокат С. – представник потерпілого, заперечував, що особа, схожа на обвинуваченого і сам обвинувачений – одна і та ж особа, і в зв'язку з цим на полягав на притягненні до кримінальної відповідальності обвинуваченого за ч. 1 ст. 135 КК України.

З метою, щоб спростувати доводи прокурора і представника потерпілого і довести справедливість слів обвинуваченого, його захисник Ш. заявив клопотання про призначення судової експертизи, на вирішення якої поставити питання, чи дійсно обвинувачений і особа, зображена на відео – одна і та ж особа. Але і прокурор, і адвокат – представник потерпілого заперечували проти призначення цієї експертизи.

Суд своєю ухвалою визнав достатність доказів того, що обвинуваченого не можна вважати таким, що він не надав допомоги пішоходу, на якого вчинив наїзд.

Вироком суду обвинуваченого було виправдано обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК України.

Як мала б називатися судова експертиза, як би суд задовольнив клопотання захисника Ш., і які питання мали бути поставлені перед судовим експертом? В чому відмінності висновку судової експертизи та висновку спеціаліста? Які вимоги пред'являються до судових експертів і до спеціалістів?

6. Судом розглядалося кримінальне провадження стосовно обвинуваченого Л. у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України. Дії останнього полягали в тому, що він, повернувшись додому після довгого часу перебування в лікарні на стаціонарі, дізнався від дружини, що вона його розлюбила, поллюбила іншого чоловіка і збирається подавати позов про розірвання шлюбу.

Обвинувачений сховався до магазину і приніс пляшку горілки, яку усі троє (обвинувачений, в подальшому потерпіла і майбутній “чоловік” його дружини) розпили. Після цього обвинувачений попросив дружину проводити його на електричку, щоб він міг поїхати до своїх батьків. Дружина погодилася. По дорозі до залізничної станції обвинувачений неодноразово просив її, щоб вона повернулася до нього, не залишила його, а він, в свою чергу, обіцяв забути її зраду з іншим. Потерпіла категорично відмовила йому. А вже, коли до станції залишалося триста метрів обвинувачений зі словами: “якщо ти не бажаєш бути зі мною, то і не доставайся нікому!” дістав ніж із внутрішньої кишені і вдарив потерпілу зі всієї сили у спину. Потерпіла із криком впала на землю. Обвинувачений, вирішивши, що вбив потерпілу, втік з місця пригоди.

Під час досудового слідства, а потім у судовому засіданні прокурор Ш. наполягав на інкримінуванні обвинуваченому злочинного діяння, що передбачено ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України, тобто замах на навмисне вбивство, і просив покарання у вигляді позбавлення волі на тривалий час.

Суд погодився з позицією прокурора і призначив покарання у вигляді 8 років позбавлення волі (потерпіла просила суд не позбавляти його свободи, оскільки вона його прощає).

За апеляційною скаргою захисника апеляційний суд скасував вирок районного суду та призначив покарання, непов'язане із позбавленням волі.

Чи були законні підстави до скасування вироку суду першої інстанції?

Тема 4. АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

План

1. Правова природа здійснення адвокатом представництва. Поняття, види і підстави представництва.

2. Права й обов'язки адвоката – представника позивача, відповідача, третіх осіб.
3. Обставини, що виключають участь адвоката у цивільному судочинстві.
4. Організація діяльності адвоката при підготовці до участі в розгляді цивільних справ. Складання позовної заяви, інших документів. Структура та зміст позовної заяви. Підготовка та подання письмових доказів разом з позовною заявою.
5. Повноваження адвоката на стадії судового розгляду цивільних справ.
6. Проблеми участі адвоката у процесі доказування по цивільній справі.
7. Судова промова адвоката.
8. Особливості адвокатської діяльності при альтернативному вирішенні спорів у цивільному судочинстві.
9. Подання адвокатом апеляційної та касаційної скарги.
10. Участь адвоката у вищестоящих судових інстанціях.

Практичне завдання:

1. До адвоката звернулася гр-нка К., яка повідомила, що її виселяють із власної квартири і просила захистити її житлові й майнові права, оскільки іншого житла у неї немає, а дохід – пенсія по інвалідності. Адвокатом було встановлено, що від імені покійного чоловіка, якому виповнилося 82 роки, перебуваючи у лікарні, написав заповіт, згідно до якого квартиру заповідав сторонній людині. Крім цього, із наданих заявником медичних документів, стало відомо, що заповідач переніс інсульт десять років тому, самостійно не міг пересуватися, страждав на провали пам'яті та інші старечі хвороби. Вивчаючи копію заповіту, наданого заявником, адвокатом також було встановлено, що заповіт було оформлено приватним нотаріусом у лікарні, де перебував останнім часом заповідач. В зв'язку з тим, що останній не міг прочитати текст заповіту, на його прохання були запрошені свідки подружжя А і Б. Крім цього, в зв'язку з тим, що заповідач не міг сам підписати заповіт, то також на його прохання було запрошено гр-нку С., яка і поставила свій підпис замість заповідача. *Які дії має здійснити адвокат з метою захисту житлових і майнових інтересів особи, яка звернулася до нього за правовою допомогою?*

2. До нижченаведених фабул практичних завдань підготуйте письмову роботу та захистіть її.

Фабула 1. Адвокат В. представляє в суді інтереси позивачки К. у справі про поділ спадкового майна. У судовому засіданні адвокат заявив клопотання про затвердження мирової угоди (сторонами в якій виступав він та відповідач). Суддя відмовив в укладенні мирової угоди, оскільки, на його думку, такий важливий крок має право здійснити лише позивачка особисто, а її адвокат – ні. Чи має право адвокат укласти мирову угоду? Чим підтверджуються його повноваження? (Відповідь має бути обґрунтована відповідно до чинного цивільного процесуального законодавства України). Визначити яким документом підтверджуються повноваження адвоката та складіть його.

Фабула 2. Громадянин В. (позивач) видав довіреність на ведення справи адвокату Ф., розраховуючи, що не зможе сам брати участь у процесі через відрядження. Але він повернувся раніше і з'явився у судове засідання. Відповідач заявив клопотання про недопущення громадянина В. до участі у справі, оскільки участь у ній вже бере його адвокат. Суд відмовив у задоволенні клопотання відповідача. Чи правильні дії суду? Чи обґрунтовані доводи відповідача?

Фабула 3. До адвоката звернувся громадянин Я. (відповідач) з проханням про відвід судді П. Громадянин Я. з'ясував, що суддя П. перебуває у близьких стосунках з позивачкою, зустрічається з нею поза судом, тому у нього є побоювання з приводу того, що суд винесене упереджене та незаконне рішення у справі. Складіть заяву про відвід судді.

Фабула 4. Богданов і Дарниченко за договором з видавництвом «Вісник» передали останньому для видання рукопис своїх оповідань під назвою «Ціна помилки». Після доопрацювання рукопис, що складав 10 оповідань було схвалено видавництвом. Вичитуючи верстку, автори виявили, що два оповідання із рукопису виключено.

Незважаючи на заперечення авторів, збірник вийшов у світ у складі 8, а не 10 оповідань. Як було виявлено авторами, 5 листопада 2014 р., в день коли закінчувався термін розгляду твору, видавництво в письмовому вигляді сповістило авторів, що погоджується з рецензентом, який схвалив 9 оповідань і вважає можливим вмістити у збірник ще одне оповідання. Але 10 листопада того ж року видавництво направило рукопис авторів іншому рецензенту, який дав негативний відгук на два оповідання. Автори звернулися до адвоката з проханням подання до суду позову про виплату їм винагороди за два неопублікованих оповідання. Дайте висновок у справі. Складіть відповідну позовну заяву

Фабула 5. До адвоката звернувся гр. Єфименко Д. з проханням оскаржити дії державного виконавця, що в порядку примусового виконання прибув до місця проживання боржника, тобто до нього, для опису майна і накладення арешту о 22 год. 30 хв. Вдома була його дружина, що не відчинила квартиру, пославшись на пізній час. Через півгодини державний виконавець з'явився з понятими і, зламавши дверний замок, зайшов до квартири і описав меблевий гарнітур «Іванна», телевізор «Електрон», піаніно «Україна», книжкову шафу, 2 ліжка і 2 столи (на загальну суму 4 тис. грн). Дружина Єфименка просила залишити сім'ї обідній стіл, а також не включати до акта опису електрогітару, оскільки її син Євген (16 років) є учасником музичного ансамблю «Обрій» і електрогітара потрібна йому для репетицій концертів. Вона просила не включати до опису і деякі інші речі, оскільки розмір боргу становить 700 грн, проте державний виконавець прохання залишив без задоволення. Дайте висновок у справі. Складіть скаргу на дії державного виконавця

Тема 5. АДВОКАТ У ГОСПОДАРЬКОМУ ТА АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

План

1. Правова регламентація і підстави участі адвоката у господарському судочинстві.
2. Організація діяльності адвоката в ході досудового врегулювання та вирішення господарських спорів.
3. Повноваження адвоката-представника при розгляді господарських справ у суді першої інстанції.
4. Участь адвоката у вирішенні господарських спорів при перегляді судових рішень вищими судовими інстанціями.
5. Правові підстави та умови участі адвоката у адміністративному судочинстві.
6. Повноваження адвоката як процесуального представника у адміністративному судочинстві. Документи, що підтверджують повноваження адвоката-представника.
7. Участь адвоката в процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення.
8. Участь адвоката при розгляді справ у суді першої інстанції.
9. Правова допомога адвоката при перегляді судових рішень у вищестоящих судових інстанціях.

Практичне завдання:

Студент повинен провести порівняльно-правовий аналіз та визначити характерні особливості процесуального представництва у господарському та адміністративному процесі. Результати аналізу відобразити у таблиці, де, вказавши особливості кожного представництва, треба визначити критерії, за якими студент проводив відповідні порівняння.

Завдання для самостійної роботи

1. До Вас. Як адвоката звернувся директор Обслуговуючого кооперативу “Міський ринок”, який є відповідачем по справі за позовною заявою Херсонської місцевої прокуратури про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки. Директор кооперативу повідомив, що в минулому судовому засіданні, яке було підготовчим суддею

було відмовлено у задоволенні клопотання кооперативу про долучення письмових доказів до матеріалів справи. Надайте консультацію щодо можливості звернення кооперативу до кваліфікаційної комісії суддів за скаргою на суддю, щодо необхідних елементів змісту даної заяви та особи, яка має право на таке звернення. Скласти проект скарги.

2. Підготувати доповідь на тему:

- Права та обов'язки адвоката — представника позивача, відповідача, третіх осіб.
- Обставини, що виключають участь адвоката у цивільному судочинстві.
- Медіація в роботі адвоката.

Тема 6. АДВОКАТ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

План

1. Загальні засади участі адвоката-представника у конституційному судочинстві:
 - 1) завдання та процесуальний статус адвоката у конституційному процесі України;
 - 2) правове регулювання участі адвоката у конституційному судочинстві;
 - 3) особливості організації роботи адвоката в конституційному судочинстві;
2. Проблеми реалізації повноважень адвоката у Конституційному судочинстві:
 - 1) особливості організації роботи адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом України;
 - 2) терміни подачі звернення в Конституційний Суд України та вимоги до нього;
 - 3) повноваження адвоката при розгляді справ у Конституційному Суді України;
 - 4) роль і функції адвоката-представника на різних стадіях конституційного процесу;
 - 5) особливості доказової діяльності адвоката у Конституційному судочинстві;
 - 6) заявлення адвокатом клопотань в конституційному процесі;
 - 7) характеристика завершального виступа адвоката в конституційному процесі;
 - 8) напрями вдосконалення повноважень адвоката у конституційному судочинстві.

Практичне завдання:

Студент повинен обрати будь-яке питання та підготувати письмову роботу.

1. Роль адвоката у конституційному процесі України.
2. Участь адвоката у підготовці справи до конституційного провадження.
3. Право на звернення у Конституційний Суд України.
4. Перевірка наявності обставин, які перешкоджають розгляду справи у Конституційному Суді України.
5. Зміст звернення у Конституційний Суд України.
6. Відповіді на звернення у Конституційний Суд України.
7. Роль адвоката в конституційному провадженні. Повноваження адвоката.
8. Клопотання у конституційному процесі: загальна характеристика.
9. Клопотання про допуск до участі в судовому процесі запрошених осіб.
10. Клопотання про відкладення або припинення справи.
11. Клопотання, пов'язані з винесенням Конституційним Судом України рішенням.
12. Змагальність у конституційному процесі.
13. Особливості відводу суддів Конституційного Суду України.

Тема № 7. Адвокат у Європейському суді з прав людини. Роль та значення захисної промови адвоката в судових дебатах.

План

1. Принцип захисту прав людини в праві Європейського Союзу.
2. Юрисдикційний механізм Європейського суду з прав людини.
3. Підстави та порядок участі адвоката у Європейському Суді з прав людини. Гарантії діяльності адвокатів.
4. Правовий статус ЄСПЛ. Порядок розгляду скарг у ЄСПЛ.
5. Структура заяви до ЄСПЛ. Проблеми складання заяви до ЄСПЛ.

6. Підготовка та складання захисної промови, її структура.
7. Особиста та психологічна характеристика особи підсудного.
8. Виступ на судовому засіданні, репліка.
9. Організаційна структура адвокатури Англії.
10. Організаційна структура адвокатури Франції.
11. Організаційна структура адвокатури Німеччини.
12. Адвокатура Сполучених Штатів Америки.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити мультимедійну презентацію на тему: “Принцип захисту прав людини в праві Європейського Союзу”
2. Підготувати есе на тему “Місце Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод в системі права України”.
3. Проаналізувати рішенням ЄСПЛ від 24.04.2018 у справі «Гелетей проти України» (заява №23040/07) та знайти інші рішення ЄСПЛ пов'язані із порушенням право на захист чи прав адвоката і підготувати доповідь.
4. Розробити мультимедійну презентацію на тему: «Промова адвоката – практичні поради».
5. Підготувати доповідь на тему:
 1. «Видатні теоретики судової риторики»;
 2. «Українські судові оратори».

7. Політика дисципліни та оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **6-7 балів**, якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4-5 бали**, якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **1-3 бали**, якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Рівень володіння професійно-методичними вміннями визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на

практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання заліку та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **3 бал**, якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **2 бали**. Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **1-2 балами** (“задовільно”) або «зараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, правотощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8. Розподіл балів за рейтинговою системою

Поточне тестування та самостійна робота									сума
Тема	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
Бали	12	12	12	12	13	13	13	13	100

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на семінарському занятті	7	10	до 70
Індивідуальні завдання	3	10	до 30
Разом:			до 100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано зможливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Структура та завдання адвокатури.
2. Правове регулювання відносин адвокатури з державними органами в Україні.
3. Права та обов'язки захисника у кримінальному процесі.
4. Надання адвокатом правової допомоги відповідачу у цивільному процесі.
5. Гарантії адвокатської діяльності в Україні.
6. Форма та зміст угоди про надання правової допомоги.
7. Особливості здійснення захисту по справам про злочин неповнолітніх.
8. Регулювання діяльності адвоката у проекті Кодексу «Права, по которм судится малоросійський народ».
9. Порядок оплати праці адвоката за угодою. Гонорарні відносини між адвокатом і клієнтом.
10. Обставини, що виключають участь захисника у кримінальному процесі.
11. Адвокатська таємниця: її поняття, зміст, значення.
12. Правила та порядок допуску захисника до участі у кримінальній справі.
13. Повноваження та організація діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури України.
14. Особливості участі адвоката як представника потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у розгляді кримінальної справи.
15. Організація роботи в адвокатських об'єднаннях в Україні, принципи їх діяльності.
16. Момент і порядок допуску адвоката як представника потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача до участі у кримінальній справі.

17. Вимоги до адвокатської діяльності відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
18. Повноваження та організація діяльності Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури України.
19. Повноваження захисника на стадії виконання вироку у кримінальному процесі.
20. Дисциплінарна відповідальність адвокатів в Україні.
21. Одностороннє розірвання клієнтом угоди про надання правової допомоги.
22. Зміст та порядок доповнення, зміни, відклику адвокатом апеляційної скарги.
23. Конституційне закріплення права на захист.
24. Підстави і порядок припинення адвокатської діяльності.
25. Захисна промова адвоката: її форма, зміст, тактичні прийоми проголошення.
26. Міжнародні стандарти адвокатської професії.
27. Обов'язкова участь захисника у кримінальному процесі.
28. Види діяльності адвоката у відповідності до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
29. Підстави і порядок подання адвокатом клопотань у кримінальному судочинстві.
30. Етичні засади розповсюдження інформації про надання правових послуг.
31. Етика поведінки адвоката у взаємовідносинах з державними органами.
32. Подання заяв адвокатом як одна з різновидів його процесуальних дій.
33. Надання адвокатом допомоги учасникам цивільного процесу на стадії виконання судових рішень.
34. Адвокатська етика: її поняття, зміст, значення.
35. Підстави та порядок подання захисником скарг на дії слідчих органів, прокурора, судді та суду на стадіях досудового слідства і судового розгляду по першій інстанції.
36. Спілки та асоціації: їх правове становище, цілі, завдання діяльності.
37. Процесуальна діяльність адвоката на стадії судового розгляду цивільної справи.
38. Принципи адвокатської діяльності в Україні.
39. Правові підстави участі адвоката у цивільному судочинстві.
40. Формування правової позиції адвоката. Інформування підзахисного щодо правової позиції у справі.
41. Професійні права адвоката відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
42. Участь захисника у проведенні слідчих дій як спосіб реалізації права підозрюваного, обвинуваченого на захист.
43. Визначення терміну і суті адвокатури, її риси.
44. Стан сучасної адвокатури в Україні.
45. Дії захисника щодо ознайомлення з протоколом судового засідання.
46. Професійні обов'язки адвоката згідно з Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
47. Спілка адвокатів України. Її завдання та форми діяльності.
48. Складання та пред'явлення цивільного позову в кримінальній справі адвокатом – представником потерпілого.
49. Статут адвокатського об'єднання та інші документи, на підставі яких здійснюється адвокатська діяльність в Україні.
50. Довіреність на представництво інтересів сторін, третіх осіб у судах загальної юрисдикції по цивільній справі.
51. Помічник адвоката. Його повноваження.
52. Порядок запрошення і призначення захисника у кримінальному процесі.
53. Адвокатура як один з гарантів конституційних прав і свобод громадян.
54. Процесуальні основи та методика участі захисника у кримінальній справі на стадії досудового слідства.
55. Правове регулювання діяльності адвокатури в Україні.

56. Головні засади організації роботи адвоката.
57. Присяга адвоката України: її зміст і значення.
58. Етичні вимоги до адвоката.
59. Стандарти процесуальних дій адвоката.
60. Випадки відмови адвоката від виконання своїх обов'язків у кримінальному процесі.
61. Випадки, коли адвокат не повинен приймати доручення на надання правової допомоги.
62. Проблеми подальшого вдосконалення інституту адвокатури.
63. Методика здійснення захисту на стадії судового розгляду по першій інстанції.
64. Етапи становлення світової адвокатури.
65. Порядок визначення рівня професійних знань осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю.
66. Наслідки неявки адвоката в судове засідання для розгляду справи по першій інстанції.
67. Загальні положення про стандарти адвокатської діяльності.
68. Порядок реєстрації адвокатських об'єднань.
69. Завдання захисту у кримінальному судочинстві.
70. Етичні аспекти відносин адвоката з колегами.
71. Особливості участі захисника у перегляді судових рішень у порядку виключного провадження у кримінальному процесі.
72. Етичні правила поведінки адвоката з клієнтом.
73. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.
74. Права та обов'язки адвоката – представника позивача у цивільному процесі.
75. Правила адвокатської етики. Що не дозволено адвокату етичними нормами.
76. Відмова від захисника і його заміна у кримінальному процесі.
77. Діяльність адвоката у цивільному процесі на стадії апеляційного оскарження судових рішень.
78. Одностороннє розірвання адвокатом угоди про надання правової допомоги.
79. Підготовка адвоката до захисту в суді. Ведення адвокатського дос'є.
80. Адвокат як правозахисник і представник у цивільному процесі.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Конспекти лекцій з дисципліни, мультимедійні презентації, тестові завдання, методичні рекомендації:

Рекомендована література

1. Адвокатура України : Збірник нормативно-правових актів / Г.В. Барабаш, Ю.М. Крамаренко, О.С. Тарасенко, С.А. Шалгунова, О.В. Шамара / За заг. ред. Шалгунової С.А. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 236 с.
2. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/ За заг. ред. д.ю.н. проф. С.Я. Фурси, доц. Н.М. Бакаянної. К.: Алерта, 2016. 684 с.
3. Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 груд. 2020 р.) / [редкол.: Т. Б. Вільчик (голова) та ін.]. Харків : Право, 2020. 490 с.
4. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листопада 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса, 2020. 720 с
5. Баулін О.В. Адвокатський іспит: підготовчий курс [текст] навч. посібн./ О.В. Баулін, В.І. Лебідь, П.С. Матвєєв. 5-те вид. доповн. і переробл. К.: Алерта, 2017. 832 с.
6. Біцай А.В. Участь адвоката у медіації [текст]: монографія / А.В. Біцай. К.: Алерта, 2017. 260 с.
7. Зразки процесуальних документів у адміністративному судочинстві. Скарги, заяви, клопотання, відзиви, заперечення, позови [текст] практичний посібник / За заг. ред. Петкова С.В. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 80 с.

8. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Листи, скарги, заяви, відзиви на позовні заяви, оскарження судових рішень [текст] практичний посібник / За заг. ред. Грудницької С.М. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 80 с.
9. Петренко Н.О. Медіація в роботі адвоката. *Пробація та медіація досвід Словаччини для України: матеріали м міжнародного круглого столу (17-19 травня 2019 року, м. Херсон)* / за ред.. В.М. Галуцько, А.О. Гавловської. Херсон, 2019. С. 90-92.
10. Фіолевський Д.П. Адвокатура [текст] підручник. К.: Алерта, 2017. 624 с.